

Gäller för: Verksamhet An-Op-IVA Mölndal
Innehållsansvar: Aurimantas Pelanis, (aurpe), Överläkare
Godkänd av: Aurimantas Pelanis, (aurpe), Överläkare

Giltig från: 2024-11-29

Giltig till: 2026-11-29

Blood patch – postspinal huvudvärk (PSHV)

Förändringar sedan föregående version

Ändring av rubrik. Tidigare rutin I:207, som ersatte rutin I:97.

Bakgrund och syfte

Huvudvärk är en välkänd komplikation till spinal/epiduralanestesi. Incidens <1 % . I olika studier

rapporteras mycket varierande frekvenssiffror. Uppträder inom 3 dagar, 70 % har duration upp till 7

dagar och 10 % mer än 6 månader. Man vet att bl.a. faktorer som ålder, kön och nål typ (grovlek,

nålslipning), antalet punktioner spelar stor roll för risken att få huvudvärk efter durapunktion. Nålens

grovlek är viktig, men ännu viktigare är spetsens utformning. För yngre personer är frekvensen högre.

För att minimera risken för postspinal huvudvärk bör man till män <50 år och kvinnor <55

år använda spinalnålar med så kallad ”pencil point”.

Typiskt för PSHV

- Kan komma omedelbart men vanligast inom 24–48 timmar.
- Tryckande huvudvärk, bandformig.
- Frontal occipital huvudvärk med dragning ner mot nacken, nackstelhet.
- Försvinner i liggande ställning och ökar närmast momentant när patienten reser sig.
- Illamående, kräkning kan förekomma men är inte så vanligt.
- Hörselpåverkan kan också förekomma som tinnitus och hörselnedsättning.

- Ögonsymtom kan vara fotofobi, dubbelseende och ackommodationssvårigheter.

Orsaker till PSHV

- Obalans råder i cerebrospinalflödet.
- Läckage av liquor i epiduralrummet via instickskanalen.
- Trycket i durasäcken minskning.
- Araknoidea med dragning i hjärnhinnorna samt reflektorisk kärldilatation cerebralt.
- Perivaskulära ödem intracerebralt.
- Via posteriora fossan påverkas kranialnerv II, IX och X – ger den occipitala smärtan.
- Den accentuerande huvudvärken som uppstår då patienten reser sig antas komma från den
- hastiga förändringen av liquorflöde via foramen magnum.

Differentialdiagnoser

- Postpartum huvudvärk.
- Migrän
- Spänningshuvudvärk
- Abstinens
- Subduralhematom
- Sinustrombos
- Meningit
- ”Vanlig” huvudvärk.

Utförande

Se patienten

Undersök patienten:

- temperatur
- blodtryck
- neurologi - sensibilitet, reflexer, grovkraft
- instickställe – palpationsömhet, rodnad.

Dokumentera i Obstetrix och Operätt:

- O74.5 Huvudvärk orsakad av spinal- och epiduralanestesi under förlossning.
- SN800 Läggande av epidural blood-patch.

Behandlingsmöjligheter

Smärtlindring

- Alvedon extend 665 mg 2 x 3, alt. Panocod.
- Eventuellt planläge 1 dygn.
- Blood-patch
- Epiduralt dextran 40, 20 ml i bolus därefter 3 ml/tim via EDA-pump i 8 timmar är ett alternativ till blood-patch till patient med HIV eller patient som är Jehovas vittne.

Lindriga fall

- Dricka mycket, t ex söt saft, coca-cola, kaffe eller te upp 3L/dygn.
- Alvedon extend 665 mg 2 tab. x 3, alt. Panocod.
- Vila

Narkoskontakt vid behov.

Medelsvåra fall

- Dricka mycket, t ex söt saft, coca-cola, kaffe eller te upp 3L/dygn.
- Vid behov Glucosinfusion (ej bevisad effekt).
- Alvedon extend 665 mg 2 tab. x 3, alt. Panocod.
- Eventuellt planläge 1 dygn.

Följ upp patienten 1 dygn.

Svåra fall

Blood-patch – tänk på att blodet är ett utomordentligt bakteriesubstrat.

Indikationen för blood-patch måste därför vara mycket sträng.

Kopia på journalhandling alt narkoskurva och remissvar till den läkare som lagt spinalen, epiduralen alt lumbalpunktionen för kännedom. Registrera som Anestesi-komplikation i Operätt.

Blood-patch-teknik

Remiss skrives och lämnas till anestesiläkare eller IVA för snabbt omhändertagande (Blood-patch utförs dock ej nattetid).

Sterila förhållanden (se bilaga 1)

- Operationssal (sal 8) eller IVA om möjligt.
- Steril håll duk både vid stick arm och ländrygg.
- Venflon sätts i direkt anslutning till att epiduralnålen appliceras.
- Anestesiolog: steril rock, sterila handskar, mössa och munskydd.
- Barnmorska/anestesisjuksköterska: steril rock, sterila handskar, mössa och munskydd.

Nivå

- Stick i samma nivå som tidigare blockad.
- Om tveksamhet stick i nivå strax under då blodet går i kraniell riktning.

Blod

- 10–20 ml blod vilket genast sprutas in långsamt via epiduralnålen.

Mobilisering

- Vila 2–3 timmar.
- Får äta och dricka fritt.
- Blood-patch kan utföras polikliniskt men patienten bör vara kvar minst 2 timmar.
- Undvik hård ansträngning de första dygnet.

Dokumentera i Obstetrix och Operätt:

- O74.5 Huvudvärk orsakad av spinal- och epiduralanestesi under förlossning.
- SN800 Läggande av epidural blood-patch.

Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControlPRO.

Ansvar

VEC och VÖL inom respektive enhet ansvarar för implementering av rutinen.

Arbetsgrupp

Aurimantas Pelanis, VÖL Operation 2, Område 3

Lathund vid uppdukning inför Blood-patch

Bilaga 1

Plocklista

- Stasband 1 st.
- Anestesikurva 1 st.
- Blöja 1 st.
- Descutansvamp 2 st.
- EDA-set 1 st.
- Grön duk utan klister 1 st.
- Halsduk självhäftande 1 st.
- Klorhexidinsprit flaska 1 st.
- Lokalanestetikum 1 st.
- NaCl 10 ml 1 st.
- Mössa 2 st.
- Visir 1 st.
- Operationsrock steril 2 st.
- Snabbförband 6 cm x 7 cm 1 st.
- Övervakning 1 st.
- PVK 1 st.
- EDA-vagn 1 st.
- Spruta 10 cc 1 st.
- Spruta 5 cc 1 st.
- Blå ”Loss of resistens” spruta 1 st.
- Trevägskran med förlängningsslang 1 st.
- Tegaderm för PVK 1 st.
- Tvätt Set blå 1 st.

Blodtagning (bord I)

- Stasband
- Anestesikurva
- Blöja
- Descutansvamp
- Grön duk utan klister
- Handske steril
- Hålduk självhäftande
- Klorhexidinsprit flaska
- NaCl 10 ml
- Operationsrock steril
- Mössa
- Övervakning
- Rullvagn
- Spruta 5 cc
- Spruta 10 cc
- Trevägskran med förlängningsslang
- Tegaderm för PVK
- Tvätt Set blå

Blood-patch (bord II)

- Blöja
- Descutansvamp
- Tvätt Set blå
- Handske steril
- Lokalanestesi
- Blå ”Loss of resistens” spruta
- Operationsrock steril
- Mössa
- Visir
- Snabbförband 6 cm x 7 cm
- EDA-vagn

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet An-Op-IVA Mölndal

Innehållsansvar: Aurimantas Pelanis, (aurpe), Överläkare

Godkänd av: Aurimantas Pelanis, (aurpe), Överläkare

Dokument-ID: SU9805-1593997-303

Version: 4.0

Giltig från: 2024-11-29

Giltig till: 2026-11-29